

Warszawa, dnia 2018-12-18

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: ŻW.zch.870.57.2018.jo.4

**Pan
Piotr Burek
Prezes Lubelskiej Izby Rolniczej
ul. Pogodna 50a/2
20-337 Lublin**

W związku z pismem z dnia 19 listopada 2018 r. dotyczącym Stanowiska Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej z dnia 19.11.2018 r. w sprawie aktualnego zakresu podejmowanych działań w celu zwalczania ASF, uprzejmie informuję co następuje.

Rynek wieprzowiny objęty jest przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 671). Przepisy te określają instrumenty interwencji rynkowej oraz środki nadzwyczajne, przy czym decyzja o ich zastosowaniu podejmowana jest przez Komisję Europejską. Polska, podobnie jak i inne kraje członkowskie UE, nie ma możliwości samodzielnego wdrażania działań interwencyjnych na rynkach rolnych, w tym pomocy finansowej w związku z brakiem opłacalności wynikającej ze spadku cen na rynku.

Trudna sytuacja na rynku wieprzowiny omawiana była na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 19 listopada br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił uwagę na utrzymujący się w Polsce spadek cen skupu świń, rosnące ceny pasz i pogorszenie opłacalności produkcji trzody. Inne państwa członkowskie również podnosiły tę sprawę wskazując na potrzebę monitorowania rynku wieprzowiny oraz rozważenia wdrożenia instrumentów wsparcia. Komisja Europejska w ocenie sytuacji na rynku trzody chlewnej stoi jednakże na stanowisku, że obecny spadek cen to trend sezonowy, pogłębiony nadpodażą wynikającą ze zwiększonej produkcji oraz przypadków ASF i w chwili obecnej nie widzi potrzeby do interwencji.

W związku z wykorzystaniem limitu krajowego pomocy de minimis w rolnictwie, o którym mowa w art. 3 ust. 3 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9) obecnie nie istnieje możliwość udzielenia

tego typu pomocy producentom trzody chlewnej. O podwyższenie tego limitu wnioskował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 19 listopada br. W odpowiedzi na ten wniosek, który został poparty przez Łotwę, Komisarz Hogan poinformował, że Komisja Europejska finalizuje prace nad propozycją w zakresie pomocy de minimis i będzie ona w najbliższym czasie przedłożona Radzie.

Obecne ceny na rynku trzody chlewnej wynikają z relacji podaży i popytu na rynku unijnym i globalnym. Dla Polski głównymi rynkami w handlu mięsem wieprzowym i zwierzętami żywymi są przede wszystkim kraje UE. Znaczne ilości wieprzowiny eksportujemy również na rynek USA, a w 2018 r. także do Hongkongu. W konsekwencji zmiany sytuacji na rynkach zagranicznych mają bezpośredni wpływ na opłacalność produkcji również na naszym rynku. Aktualnie na rynku Unii Europejskiej mamy do czynienia z wysoką fazą podaży i niską fazą cen. Średnia cena półtuszy wieprzowych w klasie E w październiku br. wyniosła w UE 138,08 EUR/100 kg i była niższa o 8,8% w porównaniu do ceny notowanej w październiku 2017 r. W czwartym tyg. listopada br. cena wieprzowiny wyniosła na rynku UE 135,71 EUR/100 kg i była niższa o 6,1% w porównaniu do ceny z analogicznego okresu 2017 r. W Polsce cena w tym okresie wyniosła 129,89 EUR/100 kg. Mniej niż w Polsce płacono w tym okresie za wieprzowinę w 5 państwach członkowskich UE: Belgii – 105,70 EUR/100 kg, Danii – 128,25 EUR/100 kg, Francji – 129,00 EUR/100 kg, Hiszpanii – 127,78 EUR/100 kg, Holandii – 121,20 EUR/100 kg i Litwie 129,06 EUR/100 kg. Należy podkreślić, że w związku z wystąpieniem we wrześniu br. przypadków ASF u dzików w Belgii, kilkanaście państw trzecich zawiesiło dostęp do swoich rynków wieprzowiny i produktów wieprzowych z Belgii, w tym państwa znaczące w strukturze ilościowej eksportu (ok. 65% pod względem ilościowym), takie jak Chiny, Filipiny, Korea Południowa i Hongkong. W rezultacie na rynku unijnym wystąpiła zwiększona w stosunku do tradycyjnej podaży belgijskiej wieprzowiny, głównie w Niemczech i Holandii, które są dla Polski znaczącymi kierunkami eksportowymi mięsa wieprzowego.

W Polsce, także jest obserwowana zwiększona podaż wieprzowiny wyrażona wzrostem ubojów świń w stosunku do ubiegłego roku. Wg danych GUS w okresie I-IX 2018 r. uboje wyniosły 1 531 tys. ton, co oznaczało wzrost o 5,6% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Ministerstwo na bieżąco monitoruje w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (ZSRIR) sytuację cenową na rynku wieprzowiny na terenie całego kraju, w tym również na obszarach objętym obostrzeniami z uwagi na ASF.

W 2018 r. sytuacja na rynku wieprzowiny w Polsce charakteryzowała się zmiennymi trendami cenowymi, ale z wyraźną tendencją spadkową w porównaniu z poprzednim rokiem.

Największy wzrost cen notowany był od czerwca do sierpnia 2018 r. Cena w sierpniu br. wzrosła do poziomu 4,84 zł/kg wagi żywej i była wyższa o 3,5% od ceny z czerwca br., ale też o ponad 12% niższa od ceny sprzed roku.

Od początku września br. obserwuje się w Polsce systematyczny spadek cen zakupu świń. W połowie listopada po odnotowanych spadkach cen tuczników, wystąpiła niewielka stabilizacja na poziomie 4,26 - 4,22 zł/kg żywca wieprzowego.

Spadek cen miał miejsce również w innych krajach europejskich, w tym także u czołowych producentów. Dla przykładu w Niemczech cena żywca wieprzowego na przełomie listopada i grudnia spadła w porównaniu do okresu sprzed roku o około 6,3%, a w Danii o 6,2%.

Według danych ZSRIR w listopadzie 2018 r. średnia cena zakupu świń rzeźnych w ubojniach trzody wyniosła 4,24 zł/kg w wadze za żywca. W stosunku do października 2018 r. cena wieprzowiny spadła o 3,4%, a w stosunku do listopada 2017 r. cena była niższa o 8,6%.

Średnie ceny netto zakupu świń rzeźnych za wagę żywą wg makroregionów¹

CENA [zł/kg]					
MAKROREGIONY	XI 2018	X 2018	X 2017	Zmiana miesięczna	Zmiana roczna
POLSKA	4,24	4,40	4,64	-3,4%	-8,6%
REGION PÓLNOCNY	4,26	4,42	4,68	-3,7%	-9,0%
REGION ŚRODKOWO-WSCHODNI	4,32	4,42	4,65	-2,2%	-6,9%
REGION POŁUDNIOWO-WSCHODNI	4,22	4,40	4,67	-4,1%	-9,6%
REGION ZACHODNI	4,16	4,35	4,60	-4,3%	-9,5%

Cena zakupu żywca wieprzowego obliczona na podstawie cen za świnie wg masy poubojowej ciepłej (MPC) przy użyciu przelicznika GUS wynoszącego 0,78.

Ceny zakupu świń były różne w zależności od regionu Polski i wynosiły od 4,16 zł/kg wagi żywej w Regionie Zachodnim do 4,32 zł/kg w Regionie Środkowo-wschodnim. Cena w Regionie Południowo-wschodnim w skład którego wchodzi województwo lubelskie wynosiła 4,22 zł/kg wagi żywej, co oznaczało, że nie odbiegała istotnie od średniej ceny w Polsce.

Notowane aktualnie ceny są niższe niż w 2017 r., zaś ceny uzyskiwane przez dostawców świń rzeźnych w Regionie Południowo-wschodnim (w tym również w województwie lubelskim) kształtują się na poziomie zbliżonym do średniej ceny notowanej dla Polski.

Średnie ceny trzody chlewnej w Polsce i Regionie Południowo-wschodnim w latach 2017 – 2018

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		TRZODA CHLEWNA - [zł/kg] wż											
2018r.	Polska	4,23	4,54	4,65	4,54	4,49	4,68	4,69	4,84	4,71	4,40	4,24	
	Region Południowo-wschodni	4,27	4,55	4,64	4,55	4,47	4,70	4,70	4,87	4,71	4,40	4,22	
2017r.	Polska	4,94	4,86	4,98	5,46	5,62	5,72	5,53	5,51	5,33	4,85	4,64	4,55
	Region Południowo-wschodni	4,92	4,83	4,96	5,46	5,61	5,71	5,49	5,53	5,34	4,87	4,67	4,60

Cena zakupu żywca wieprzowego obliczona na podstawie cen za świnie wg masy poubojowej ciepłej (MPC) przy użyciu przelicznika GUS wynoszącego 0,78.

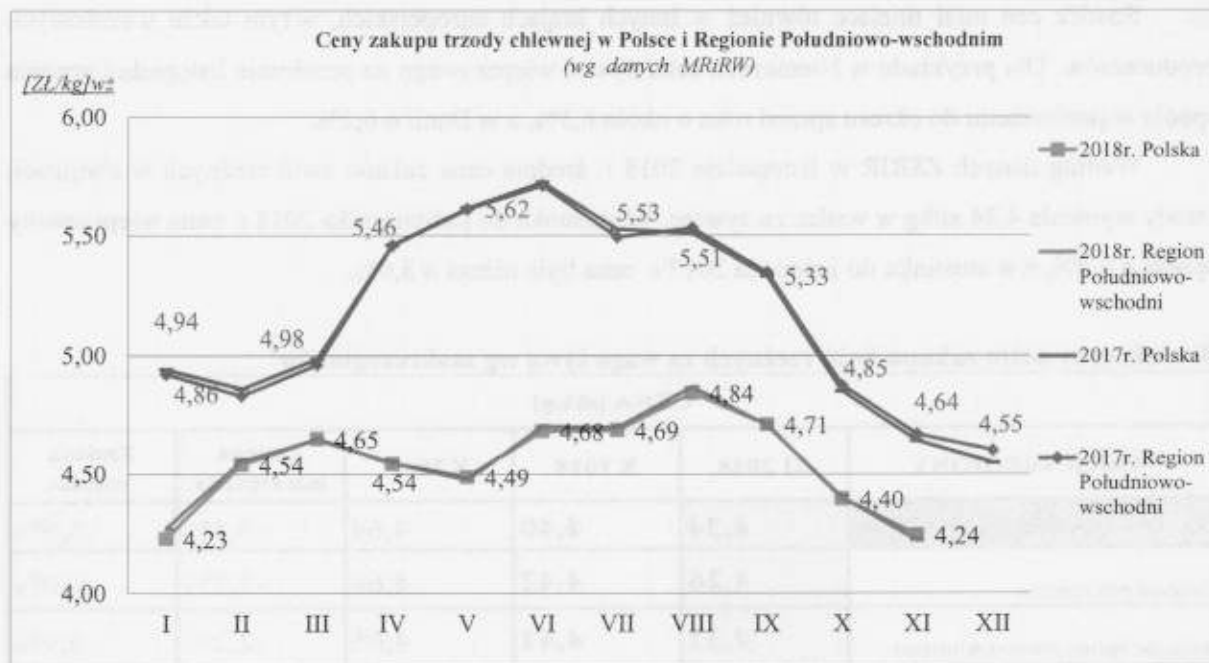
wg danych: Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej – MRiRW

¹ Makroregion Północny: województwa – kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie.

Makroregion Środkowo-wschodni: województwa - łódzkie, mazowieckie, podlaskie

Makroregion Południowo-wschodni: województwa - lubelskie, małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie.

Makroregion Zachodni: województwa- dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie, zachodnio-pomorskie.

Ceny w poszczególnych regionach Polski różniły się także w zależności od klas jakości handlowej surowca. Najwyższe ceny płacono za surowiec w klasie S i E, zaś najniższe ceny dotyczyły najtłustszych klas jakości handlowej tj. O i P. Ponadto ceny uzyskiwane przez dostawców są uzależnione od wielu czynników, w tym m.in. od skali zakupu, wagi, zawartości mięsa w tuszy, rodzaju posiadanych umów czy też partnera handlowego.

Na przełomie listopada i grudnia (w okresie 26.11 - 2.12.2018r.) średnia cena zakupu świń rzeźnych w Polsce wyniosła wg wagi żywej 4,22 zł/kg. Oznaczało to spadek ceny o 3gr. (tj. o 0,53%) w stosunku do tygodnia poprzedniego (4,25 zł/kg). Notowane ceny były niższe o 8,8% w porównaniu z analogicznym okresie 2017 r. (4,63 zł/kg).

Najniższą cenę zanotowano w regionie Zachodnim - 4,13 zł/kg, najwyższą zaś - 4,30 zł/kg - w regionie Środkowo-wschodnim. Cena w Regionie Południowo-wschodnim, (w skład którego wchodzi województwo lubelskie) wynosiła 4,21 zł/kg wagi żywej.

Pomoc dla rolników, producentów trzody chlewnej jest przyznawana w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020).

W poddziałaniu 6.3. „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” operacja typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” wsparcie służy restrukturyzacji gospodarstwa w zakresie produkcji żywnościowych lub nieżywnościowych produktów rolnych lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie.

Pomoc adresowana jest do rolników i małżonków rolników ubezpieczonych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w pełnym zakresie jako rolnik albo małżonek rolnika, prowadzących wyłącznie działalność rolniczą w celach zarobkowych. Uznaje się, że rolnik albo małżonek rolnika prowadzi działalność rolniczą w celach zarobkowych, jeżeli prowadząc tę działalność podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie nieprzerwanie przez co najmniej 2 miesiące poprzedzające miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy i w okresie 12

miesiący poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadzi działalności potwierdzonej wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

W wyniku restrukturyzacji gospodarstwa powinien nastąpić wzrost wielkości ekonomicznej do co najmniej 10 tys. euro i co najmniej o 20% w stosunku do wielkości wyjściowej. Koncepcja restrukturyzacji gospodarstwa przedstawiana jest w biznesplanie (załącznik do wniosku o przyznanie pomocy), który zawiera opis wyjściowej sytuacji gospodarstwa (w tym strukturę produkcji, wielkość ekonomiczną gospodarstwa), opis docelowej sytuacji gospodarstwa, tj. sytuacji po realizacji biznesplanu (w tym strukturę produkcji, wielkość ekonomiczną), informację, o tym jak realizacja biznesplanu doprowadzi do osiągnięcia ww. wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa oraz informacje dotyczące działań mających na celu rozwój gospodarstwa.

Na operacje typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” PROW 2014-2020 w ramach tzw. obszaru A wyodrębniono kwotę 139 569 863 euro na pomoc na restrukturyzację gospodarstw rolników, którzy prowadzą produkcję świń na obszarach wyznaczonych w związku z wystąpieniem ASF i zdecydują się na trwałą rezygnację z produkcji świń, tzn. zobowiążą się do niepodjęcia chowu i hodowli świń co najmniej do upływu 5 lat od wypłaty pierwszej raty premii. Ubiegając się o tę pomoc, wnioskodawca nie uwzględnia świń w wyliczeniu wielkości ekonomicznej gospodarstwa w opisie sytuacji wyjściowej.

Pomoc w postaci premii w wysokości 60 tys. zł (wypłacanej w dwóch ratach) ma umożliwić przeprowadzenie zmian w gospodarstwie polegających na zaprzestaniu chowu lub hodowli świń i rozwój produkcji innego rodzaju, w wyniku których nastąpi poprawa konkurencyjności tego gospodarstwa i zwiększenie jego rentowności poprzez wzrost wielkości ekonomicznej. W okresie od 29 czerwca do 28 lipca 2017 r. przeprowadzono nabór wniosków dedykowany rolnikom prowadzącym gospodarstwa na obszarach objętych ASF, którzy zobowiązali się do zaprzestania produkcji trzody chlewnej. W ramach tego naboru wpłynęło 98 wniosków na kwotę 5,9 mln zł, z czego 76 beneficjentom wydano decyzje przyznające pomoc na kwotę 4,56 mln zł.

W roku bieżącym rolnicy planujący rezygnację z produkcji trzody chlewnej i podjęcie produkcji rolnej innego rodzaju mogli ubiegać się o wsparcie na operacje typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach naboru ogólnego (tzw. obszar B), który odbył się w terminie: od 18 czerwca do 17 lipca 2018 r.

W ramach poddziałania 6.2 „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” operacja typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”. Wsparcie ma formę premii w wysokości 100 000 zł, która musi być wydana na uruchomienie pozarolniczej działalności gospodarczej. Premia ta wypłacana jest w ratach: I rata – 80% kwoty pomocy po spełnieniu podstawowych warunków przyznania pomocy, II rata – 20% kwoty pomocy po prawidłowym zrealizowaniu biznesplanu.

Celem instrumentu wsparcia jest różnicowanie działalności związanej z rozpoczynaniem pozarolniczej działalności gospodarczej, m.in. na obszarach wyznaczonych w związku ze zwalczaniem ASF, w których są położone gospodarstwa, które prowadzą chów lub hodowlę świń.

O pomoc może ubiegać się osoba fizyczna prowadząca gospodarstwo rolne podlegająca ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik rolnika nieprzerwanie od co najmniej 12 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy i w okresie 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej potwierdzonej wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych.

W budżecie instrumentu wsparcia „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” PROW 2014- 2020 wyodrębniono kwotę 65 430 137 euro na operacje związane z rozpoczynaniem pozarolniczej działalności gospodarczej oraz zaprzestaniem chowu i hodowli świń w gospodarstwach, w których prowadzona jest produkcja świń na obszarach wyznaczonych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń. W przypadku uzyskania wsparcia beneficjent zobowiązuje się do niepodejmowania chowu i hodowli świń co najmniej do upływu 5 lat od wypłaty pierwszej raty premii.

W okresie od 29 czerwca do 28 lipca 2017 r. przeprowadzono nabór wniosków w ww. zakresie. W ramach naboru nie złożono wniosków o przyznanie pomocy. Szacuje się, że w ramach tego instrumentu ze wsparcia może skorzystać ok. 2 616 beneficjentów.

Mając powyższe na uwadze oraz biorąc pod uwagę rozszerzanie się obszarów wyznaczonych w związku z wystąpieniem ASF, w przypadku wystąpienia zainteresowania ww. wsparciem na tych obszarach istnieje możliwość uruchomienia kolejnych naborów wniosków w ramach przedmiotowego instrumentu wsparcia.

Należy dodać, że w terminie od 15.10.2018 r. do 13.11.2018 r., rolnicy którzy zamierzają uruchomić działalność pozarolniczą mogli ubiegać się o wsparcie na operacje typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w ramach naboru ogólnego, tj. skierowanego do wszystkich zainteresowanych różnicowaniem swoich dochodów na terenach wiejskich na obszarze całego kraju, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności rolniczej.

W ramach poddziałania 5.1. „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof” objętego PROW 2014-2020 rolnicy, prowadzący produkcję świń na poziomie co najmniej 50 sztuk, mogą ubiegać się o przyznanie pomocy na inwestycje, które zabezpieczają gospodarstwo przed przeniesieniem wirusa ASF.

Pomoc obejmuje: wykonanie ogrodzenia chlewni wraz z terenem koniecznym do realizacji obsługi świń, w tym miejsca, w których składuje się paszę, ściółkę oraz sprzęt do obsługi świń, utworzenie lub zmodernizowanie zadaszanej niecki dezynfekcyjnej, zakup urządzeń do dezynfekcji, wykonanie inwestycji umożliwiających utrzymywanie świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach.

Maksymalna kwota wsparcia dla beneficjenta wynosi 100 000 zł. Pomoc stanowi refundację do 80 % kosztów kwalifikowalnych operacji.

W PROW 2014-2020 na realizację poddziałania 5.1. „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof” wyodrębniono kwotę 124 494 590 euro.

Dotychczas w ramach ww. instrumentu wsparcia odbyły się 3 nabory wniosków o przyznanie pomocy w terminach: 28.09.2017 r. - 27.10.2017 r., 02.01.2018 r. - 31.01.2018 r., 05.11.2018 r. - 04.12.2018 r., według danych na dzień 10. 12. 18 r. rolnicy złożyli 2240 wniosków o przyznanie pomocy.

W poddziałaniu 5.2. „Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”, wprowadzane są zmiany, które mają umożliwić udzielanie wsparcia na odtworzenie potencjału produkcji rolnej, zniszczonego w związku z wystąpieniem ASF u świń utrzymywanych w gospodarstwie lub w związku z nakazem likwidacji zwierząt w gospodarstwie z obszaru zapowietrzonego lub zagrożonego. Pomoc będzie polegała na wsparciu realizacji inwestycji, dotyczących produkcji roślinnej lub zwierzęcej innej niż produkcja świń. Warunkiem dostępu do pomocy będzie utrata co najmniej 30% świń będących w posiadaniu rolnika.

Pomoc stanowi refundację do 80 % kosztów kwalifikowalnych operacji. Pomoc będzie wypłacana do wysokości wartości szacowania zwierząt, określonej na podstawie protokołu szacowania zwierząt, o którym mowa w § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzania szacowania oraz limitu, który w okresie realizacji PROW 2014-2020 wynosi maksymalnie 300 tys. zł na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo.

Ponadto jednym z projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest Projekt rozwoju branż, w tym sektora wieprzowiny. Projekt ten może być finansowany ze środków UE w nowej perspektywie finansowej w ramach tzw. Planu Strategicznego WPR i realizowanych na jego podstawie Programów Operacyjnych w sektorach wybranych przez Polskę do objęcia wsparciem. W 2017 r. MRiRW zorganizowało szereg spotkań z przedstawicielami rolniczych organizacji branżowych, przetwórców i jednostek naukowych, celem wypracowania ram realizacji Projektu rozwoju branż, w tym sektora wieprzowiny. We wrześniu 2018 r. przeprowadzono badanie ankietowe skierowane do podmiotów, organizacji sektora rolno-spożywczego, dotyczące celów i kierunków realizacji wsparcia finansowego w ramach nowej WPR. Kolejne etapy realizacji projektu strategicznego Rozwój branż to opracowanie analizy SWOT i Planu Strategicznego WPR oraz jego wdrażanie poprzez przygotowanie i realizację przez beneficjentów Programów Operacyjnych.

Należy pamiętać, że zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U z 2015 r. poz.187 z późn.zm.) producenci rolni prowadzących chów lub hodowlę świń na obszarze zapowietrzonego lub zagrożonego wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń lub na obszarze objętym częścią II lub III załącznika do decyzji wykonawczej Komisji z dnia 9 października 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia

zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich i uchylającej decyzję wykonawczą 2014/178/UE zgodnej z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 193 z 01.07.2014, str. 1) mogą ubiegać się o pomoc na wyrównanie kwoty dochodu uzyskanej ze sprzedaży począwszy od 1 lipca 2017 r., w porównaniu do średniego dochodu uzyskiwanego z produkcji świń w analogicznym okresie w trzech ostatnich latach lub trzech latach z okresu pięcioletniego po odjęciu roku z najwyższymi i najniższymi dochodami.

Jeżeli producent świń rozpoczął utrzymywanie świń w okresie krótszym niż ostatnie trzy lata przed złożeniem wniosku, do obliczenia wysokości pomocy przyjmuje się średnią liczbę sprzedanych świń od dnia rozpoczęcia utrzymywania świń do dnia złożenia wniosku.

Wnioski o powyższą pomoc należy składać do biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę producenta świń, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez tę Agencję na jej stronie internetowej.

Do dnia 04.12.2018 r. udzieliła pomocy 1 246 beneficjentom na kwotę 32 719 tys. zł.

Odnosząc się do postulatu wstrzymania importu mięsa i trzody chlewnej z krajów objętych ograniczeniami w związku z wykryciem ASF należy zaznaczyć, że przepisy ustanowione na poziomie UE dotyczące środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń, które obowiązują na jednolitych zasadach wszystkie państwa członkowskie UE pozwalają również polskim przedsiębiorcom sektora mięsa wieprzowego, pomimo występowania od 2014 roku afrykańskiego pomoru świń, wprowadzać do obrotu mięso wieprzowe pozyskane ze świń z obszarów wolnych od ASF na rynek innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Komisję Europejską po stwierdzeniu przypadków ASF w Belgii, belgijskie służby weterynaryjne wdrożyły szereg działań zgodnie z art. 15 dyrektywy Rady 2002/60/WE, w tym między innymi wyznaczony został obszar zakażony o powierzchni 63 tys. ha, ograniczony dostęp do terenów leśnych oraz ubój prewencyjny wszystkich świń domowych w wyznaczonej strefie. Żadna przesyłka wysłana do chwili obecnej do Polski nie pochodziła z ustanowionego obszaru zakażonego.

Jednocześnie należy zauważyć, że informacje odnośnie aktualnej sytuacji epizootycznej w Unii Europejskiej zbierane są za pośrednictwem unijnego systemu zgłaszania chorób zwierząt (ADNS) i są dostępne na stronie internetowej Komisji Europejskiej (KE). Obecnie wirus afrykańskiego pomoru świń stwierdzono w następujących państwach członkowskich: Litwa, Łotwa, Estonia, Polska, Węgry, Rumunia, Włochy (Sardynia), Republika Czeska, Belgia i Bułgaria.

W przypadku stwierdzenia w jakimkolwiek z państw członkowskich Unii Europejskiej przypadku ASF u dzików lub ognisk ASF w stadach świń właściwe weterynaryjne władze danego państwa członkowskiego natychmiast wprowadzają środki opisane w decyzji wykonawczej Komisji nr 2014/709 z dnia 9 października 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w

odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich i uchylającej decyzję wykonawczą 2014/178/UE (Dz. Urz. UE L 295, z 11.10.2014, s. 63, z późn. zm.).

Przepisy te precyzyjnie regulują możliwość wysyłania żywych świń, ich nasienia, komórek jajowych i zarodków, ubocznych produktów pochodzenia wieprzowego, a także mięsa wieprzowego i produktów z niego otrzymanych z obszarów państw członkowskich wymienionych w załączniku do ww. decyzji Komisji.

Przepisy te nie wprowadzają ograniczeń w handlu na rynku wewnętrznym wyżej wymienionymi produktami, w tym mięsem wieprzowym pozyskanym ze świń pochodzących z obszarów, których nie wskazano w załączniku do ww. decyzji.

W związku z tym honorowanie regionalizacji wprowadzonej na podstawie ww. decyzji wyklucza możliwość wstrzymania importu mięsa i trzody chlewnej, jeżeli spełnione są wszystkie ustanowione prawem wymagania i zasady w tym zakresie.

Zgodnie z danymi handlowymi przekazanymi przez Ministerstwo Finansów import mięsa wieprzowego z Belgii do Polski we wrześniu 2018 r. był o 2,8% większy niż we wrześniu 2017 r., przy czym w porównaniu do sierpnia 2018 r. był niższy o 1,1%. Zgodnie z informacjami Komisji Europejskiej zwiększona podaż belgijskiej wieprzowiny wystąpiła głównie w Niemczech i Holandii.

W odniesieniu do skali sprowadzania do Polski świń z państw członkowskich UE, na terytorium których stwierdza się ASF, liczba przesyłek w roku 2018 r., w oparciu o dane pochodzące z systemu TRACES, przedstawia się następująco:

Przesyłki świń z Czech, Litwy i Łotwy do Polski od stycznia 2018 r.				
Kategoria Zwierząt	Państwo pochodzenia	Państwo przeznaczenia	Liczba przesyłek	Liczba zwierząt
Razem			916	193.908
Hodowlane	Czechy	Polska	34	904
	Litwa	Polska	61	33.055
	Łotwa	Polska	43	13.265
Produkcja	Czechy	Polska	12	4.490
	Litwa	Polska	59	31.400
	Łotwa	Polska	4	1.225
Rzeźne	Czechy	Polska	86	3.807
	Litwa	Polska	614	105.309
	Łotwa	Polska	3	453

Przesyłki świń z Belgii do Polski od września 2018 r.				
Kategoria zwierząt	Państwo pochodzenia	Państwo przeznaczenia	Liczba przesyłek	Liczba zwierząt
Razem			5	878
Rzeźne	Belgia	Polska	5	878

Z terytorium pozostałych państw unijnych, na terytorium których występuje ASF, tj. Rumunii, Węgier, Bułgarii oraz Estonii, nie było przemieszczeń świń do Polski, w ramach handlu wewnątrzunijnego.

W odniesieniu do kwestii informacji dotyczących przesyłek mięsa i produktów pochodzących z mięsa wieprzowego, z państw objętych restrykcjami w związku z występowaniem ASF należy zauważyć, że obowiązek notyfikowania w systemie TRACES odnosi się do przesyłek pochodzących z obszarów wymienionych w cz. II, III i IV załącznika do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE. Należy zauważyć, iż w systemie TRACES nie ma powiadomień o tego rodzaju przesyłkach, których odbiorcami byłyby podmioty nadzorowane przez Inspekcję Weterynaryjną. Z kolei, w przypadku przesyłek mięsa wieprzowego i produktów pochodzących spoza obszarów objętych restrykcjami oraz z obszarów wymienionych w cz. I załącznika do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE, prawo unijne nie nakłada obowiązku zaopatrywania ww. przesyłek w świadectwa zdrowia w handlu wewnątrzunijnym oraz obowiązku przekazywania notyfikacji o tego rodzaju przesyłkach.

Należy również podkreślić, że ze wspólnej inicjatywy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu RP w dniu 15 listopada br. odbyło się posiedzenie Komisji poświęcone dyskusji nt. rozwoju sektora wieprzowiny w Polsce i koniecznych działań. W dyskusji zgłoszone zostały m.in. wnioski dotyczące konieczności wsparcia rozwoju produkcji świń w oparciu o polską hodowlę i ograniczenie uzależnienia sektora od importu zwierząt z przeznaczeniem do tuczu.

Odnosząc się do postulatu utylizowania zwłok znalezionych dzików w sposób zaproponowany w piśmie Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej uprzejmie informuję, iż aktem prawnym określającym sposób zagospodarowania ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego na terenie UE jest rozporządzenie (WE) 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego).

W myśl przepisów wspomnianego wyżej rozporządzenia, zwłoki znalezionych padłych dzików przekazywane są do zakładów utylizacyjnych lub spalarni, natomiast w przypadku braku możliwości ich odbioru, dopuszcza się zakopanie zwłok dzików w sposób gwarantujący, iż nie będą one źródłem zakażenia wirusem ASF.

Jeżeli chodzi o spalanie zwłok padłych lub odstrzelonych dzików, zawsze będzie ono generować określone koszty bez względu na to, czy spalarnia będzie mobilna, czy też zwłoki dzików będą dowożone do spalarni znajdującej się w określonej lokalizacji.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego utworzenia państwowych podmiotów skupujących świnie uprzejmie informuję, że wszelkie działania podejmowane na rynkach rolnych, co do zasady nie mogą naruszać zasad wspólnego rynku unijnego, w tym nie mogą zakłócać konkurencji lub grozić takim zakłóceniem. Należy także przypomnieć, że w systemie gospodarki wolnorynkowej, administracja państwowa nie ma możliwości nakazania podmiotom prywatnym określonych zachowań, w tym narzucania poziomu cen po jakich mają być zawierane transakcje. W sytuacji, gdy w

związku z wprowadzanymi ograniczeniami pojawiają się problemy ze skupem świń, Ministerstwo podejmuje rozmowy z zakładami ubojowymi, w celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji oraz przekazania informacji na temat sposobu postępowania z mięsem pozyskanym ze świń znajdujących się w strefach objętych zakazami i nakazami. Niemniej jednak nie ma możliwości zmuszenia podmiotów do określonych zachowań rynkowych.

W związku z pojawiającymi się sygnałami dotyczącymi podejrzenia zmowy cenowej na rynku wieprzowiny, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi występował do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zbadanie tej kwestii. W odpowiedzi Prezes UOKiK zapewnił, że na bieżąco monitoruje sytuację na rynkach rolnych pod tym względem. Wskazał jednocześnie, że struktura rynku wieprzowiny, jak też okoliczności faktyczne powodują, że brak jest przesłanek mogących wskazywać na ewentualność zawarcia zmowy cenowej.

W celu umożliwienia rozdzielenia w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zwierząt utrzymywanych w chowie nakładczym od świń pochodzących od polskich producentów, przepisami ustawy z dnia 23 września 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. poz. 1605) wprowadzono zmianę art. 20 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, zgodnie z którą na posiadaczy świń nałożono obowiązek oznakowania świni w terminie 30 dni od dnia urodzenia przez założenie na lewą małżowinę uszną kolczyka z numerem identyfikacyjnym, a w przypadku opuszczenia siedziby stada przed upływem 30 dni od dnia urodzenia - nie później niż przed dniem opuszczenia przez to zwierzę siedziby stada. Przepisy tej ustawy weszły w życie w dniu 18 października 2016 r.

Praktyka pokazała, że przepis ten nie spełnił zakładanego celu. Ponadto, ograniczenie obowiązkowego znakowania urodzonych świń wyłącznie do ich kolczykowania spotkało się z nieprzychylnym przyjęciem przez posiadaczy świń, którzy skarżyli się na spowodowany tym wzrost kosztów produkcji oraz uciążliwość z tym związaną.

W związku z powyższym, ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2018 r. poz. 1642) przywrócono możliwość stosowania zarówno kolczykowania, jak i tatuowania świń urodzonych w siedzibach stad należących do polskich producentów. Ustawa ta weszła w życie w dniu 11 września 2018 r.

Ponadto należy zauważyć, że co do zasady, zwierzęta przywiezione z innych państw członkowskich Unii Europejskiej zachowują swoje oryginalne oznakowanie. Nowy numer identyfikacyjny jest nadawany jedynie w przypadku, gdy numer identyfikacyjny nadany zwierzęciu w państwie wysyłki nie może być stosowany w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Natomiast zgodnie z art. 17 ust. 31 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 546, z późn. zm.), w przypadku utraty przez świnię kolczyka lub uszkodzenia go w sposób uniemożliwiający identyfikację zwierzęcia posiadacz świni jest obowiązany oznakować tę świnię numerem identyfikacyjnym zgodnym z numerem siedziby stada, w której świnią przebywa. W związku z powyższym, w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt można wyodrębnić świnię przywiezione z innych państw członkowskich, chyba że wskutek utraty swych oryginalnych

kolczyków zostały oznakowane numerem polskiej siedziby stada, w której przebywają po przywiezieniu do Polski.

Przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 546, z późn. zm.) w zakresie obowiązków dotyczących utrzymywania świń, w tym kupna i sprzedaży pojedynczych sztuk świń na ubój na własne potrzeby, dotyczą wszystkich posiadaczy świń władających zwierzętami, nawet tymczasowo.

Od 2006 r. Polska stosowała odstępstwo przewidziane w art. 3 ust. 2 dyrektywy 92/102/EWG w odniesieniu do gospodarstw hodujących jedną świnie, przyznane Polsce decyzją Komisji z dnia 1 lutego 2006 r. przyznającą niektórym państwom członkowskim odstępstwo przewidziane w art. 3 ust. 2 dyrektywy Rady 92/102/EWG w sprawie identyfikacji i rejestracji zwierząt (2006/80/WE). Odstępstwo to dotyczyło zwolnienia z obowiązku rejestrowania siedziby stada i prowadzenia księgi rejestracji świń osób utrzymujących nie więcej niż jedną świnie na własne potrzeby.

W wyniku audytu przeprowadzonego przez Biuro ds. Żywności i Weterynarii Komisji Europejskiej w Polsce w 2014 r. w celu oceny wdrożenia kontroli zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń Komisja Europejska zaleciła podjęcie działań zmierzających do uchylecia ww. odstępstwa. Mając powyższe na uwadze, po zasięgnięciu opinii Głównego Lekarza Weterynarii, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności (DG SANTE) Komisji Europejskiej z prośbą o zmianę załącznika do decyzji 2006/80/WE w celu uchylecia ww. odstępstwa przyznanego Polsce.

Zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji (UE) nr 2016/260 z dnia 23 lutego 2016 r. zmieniającą decyzję 2006/80/WE w odniesieniu do Polski, od 25 lutego 2016 r. każdy kto utrzymuje świnie, nawet jedną sztukę na własne potrzeby, jest zobowiązany do realizacji obowiązków nałożonych przepisami ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Ze względu na wciąż aktualne zagrożenie wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie przewiduje wprowadzenia jakichkolwiek ułatwień w zakresie identyfikacji i rejestracji świń utrzymywanych pojedynczo na własny użytek.

Odnosząc się do tematu badań dotyczących opracowania prototypu delecyjnego szczepu wirusa ASF (ASFV) uprzejmie informuję, że są one realizowane w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (NCN).

Wymieniony projekt ma na celu zbadanie właściwości biologicznych rekombinowanego szczepu ASFV pozbawionego genów A238L, EP402R i 9GL. W ramach podjętych w PIWet-PIB badań zastosowano innowacyjną technikę CRISPR/Cas9 (regularnie zgrupowanych i oddzielonych krótkich sekwencji palindromowych), stanowiącą obecnie najbardziej nowoczesne i efektywne narzędzie inżynierii genetycznej.

W toku prowadzonych badań zrealizowano dotychczas następujące etapy:

Etap I. W celu modyfikacji genów A238L, EP402R i 9GL zaprojektowano matrycowe odcinki gRNA dla endonukleazy Cas9 związanej z systemem CRISPR. Dokładnie zaprojektowane matryce gRNA pozwoliły na przecięcie fragmentów DNA w wyznaczonych regionach genomu ASFV a następnie ponowne połączenie nici DNA dzięki homologicznym systemom naprawczym.

Etap II. Obecnie otrzymany rekombinowany szczep ASFV podany jest analizom sekwencjonowania następnej generacji (NGS). Właściwości rekombinowanego szczepu ASFV są również badane w hodowlach komórek śledziona dzika (WSL). Podobnie, na końcowym etapie, prowadzone są badania mające na celu weryfikację wprowadzonych mutacji punktowych w obrębie wybranych regionów genomu mających znaczenie w unikaniu przez wirus odpowiedzi immunologicznej zakażonego gospodarza.

Natomiast etap III został zaplanowany do realizacji w 2019 r. i 2020 r. W tym etapie projektu planowane jest przeprowadzenie badań z użyciem świń o znanym statusie immunologicznym w pomieszczeniach dla zwierząt klasy PCL3+ PIWet-PIB o wysokich standardach bioasekuracji. Uzyskane wyniki będą analizowane statystycznie przy użyciu oprogramowania Statistica PL i pozwolą na określenie wpływu wprowadzenia indukowanych mutacji na replikację oraz wirulencję ASFV. W listopadzie b.r. PIWet-PIB złożył wniosek do lokalnej komisji ds. doświadczeń na zwierzętach z prośbą o zgodę na przeprowadzenie badań z zastosowaniem rekombinowanego szczepu ASFV.

Podsumowując, za około 3-4 lata znane będą pierwsze efekty działań PIWet-PIB w Puławach w zakresie skonstruowania skutecznej szczepionki. Należy dodać, że naukowcy z PIWet – PIB uczestniczą również w międzynarodowych konsorcjach naukowych, w których równolegle prowadzone są badania w ww. zakresie. Nie bez znaczenia dla sprawy są badania prowadzone przez światową społeczność naukową, tj. w Wielkiej Brytanii, Szwecji, USA czy Rosji. Badania te w najbliższej przyszłości 3-5 lat, wskażą, czy faktycznie możliwe jest skuteczne opracowanie szczepionki przeciw ASF. Nie bez znaczenia jest również fakt, że po opracowaniu szczepionki niezbędne będzie opracowanie testów rozróżniających zwierzęta naturalnie zakażone od zaszczepionych.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU

Szymon Giżyński

